

ΤΟΝ τόπον μας τὸν γνωρίζετε. Σ' αὐτὸν τὸ τραγοῦδι εἶνε ἓνα λυπητερὸ μοιρολόγι· ὁ διασκεδάζων σ' ἓνα τραπέζι ἀκουμβᾶ τὸ κεφάλι ἐπάνω εἰς τὸ χέρι καὶ κυρίως μελαγχολεῖ καὶ ἀναστενάζει σ' αὐτόν, προκειμένου περὶ γέλωτος, κυρίως ἀνθεῖ ὁ κλαυσίγελως, ὅταν δὲν εἶνε ὁ γέλως ὁ σαρκαστικός· καὶ εἶνε σχεδὸν ἄγνωστος ἢ εἰρωνεῖα· καὶ εἶνε εὐπρόσδεκτος ἢ σάτυρα· σ' αὐτὸν ἀγνοοῦμεν τί θὰ εἴπῃ ἀστειότης καὶ εὐθυμία ἔξω ἀπὸ τὰ «ἀστεῖα» τὰ ὁποῖα ἤμποροῦν νὰ φαρμακώσουν ὀλόκληρον τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου. Λοιπὸν εἶνε περιεργὸν πῶς σ' αὐτόν τὸν τόπον ποῦ δὲν ἔχομεν ἀκόμη καὶ κωμῳδίαν, εὐρέθημεν ἕξαφνα ὀρμῶντες εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, εἰς τὸ θεατρικὸν εἶδος τὸ πλέον ἑλαφρόν, τὸ πλέον πεταχτόν, τὸ πλέον παράβολον, τὸ πλέον εὐθυμον, τὸ πλέον σπινθηροβόλον, τὸ πλέον γοργόν, αὐτὸ ποῦ δὲν σ' ἀφίνει οὔτε στιγμὴν ν' ἀκουμβήσης τὸ κεφάλι ἐπάνω εἰς τὸ χέρι, οὔτε στιγμὴν νὰ σκεφθῆς, νὰ μελαγχολήσης ἢ νὰ χαιρεκακήσης. Ἄς τὸ ἀποδώσωμεν καὶ αὐτὸ εἰς τὸ ἑλληνικὸν δαιμόνιον τὸ τολμῶν τὰ πάντα, — ἀδιάφορον ἂν οὕτω παράγῃ ἔργα κατ' ἕξοχὴν μικτὰ καὶ ἱκανῶς πρωτοφανῆ. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ἐλιξίριου τῆς Νεότητος» γράφει εἰς ἓνα πρόλογόν του πρὸς τὴν «Ἐστίαν» ὅτι ὑποθέτει ὅτι τὸ ἔργον του εἶνε φάρσα. Ἄλλὰ ὅτι πιθανὸν νὰ εἶνε καὶ τραγωδία. Προσθέτει δὲ ὅτι ἐγράφη εἰς στιγμὰς θλίψεως καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐλπίζει νὰ περιέχῃ κάποιαν δόσιν εὐθυμίας, κατὰ ἓνα ψυχολογικὸν νόμον περιεργὸν καὶ ἀνεξιτήγητον.

Ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν τὸ «Ἐλιξίριον τῆς Νεότητος» εἶνε φάρσα ἢ ὁποῖα ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἔχῃ «κάποιαν δόσιν εὐθυμίας»· ἀλλὰ τότε κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τί εἶνε; Ἔχει γραφῆ εἰς στιγμὰς θλίψεως.— Ἄλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε τραγωδία διότι ἐγράφη διὰ νὰ εἶνε φάρσα. Ἄλλὰ τότε; Τότε ἀπλούστατα εἶνε ὅ,τι εἶπον ἀνωτέρω ὁμιλῶν περὶ ἔργων κατ' ἕξοχὴν μικτῶν καὶ ἱκανῶς πρωτοφανῶν. Δὲν τὸ ἐπαναλαμβάνω διὰ νὰ ψέξω ἀπλῶς μου ἀρέσει ν' ἀναλύω καὶ νὰ χαρακτηρίζω τὴν ἐντύπωσίν μου ἀπὸ ἓν ἔργον, — ἰδίως ὅταν αὕτη εἶνε τόσον σύνθετος. Οἱ θεαταὶ δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἐγελοῦσαν, εἰς τὸ τέλος ἐχειροκρότησαν ζωηρότατα, ἐζήτησαν δ' ἐπιμόνως ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν συγγραφέα ὁ ὁποῖος οὕτω, μόνον διὰ λόγον εὐνόητον εἰς ὅσους γνωρίζουν ὅτι ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Παῦλος Νιρβάνας κρύπτεται ἀξιωματικός τοῦ Β. Ναυτικοῦ, δὲν ἐνεφανίσθη. Ἐν τούτοις οἱ ἠθοποιοὶ μὲ ἀπορίαν εἶδον ὅτι τὸ ἔργον δὲν «ἔκαμε σειράν». Διατί; Διότι πρέπει κανεὶς τουλάχιστον νὰ δυσπιστῆ πρὸς τὴν εὐθυμίαν τὴν ὁποῖαν ἠθέλησε νὰ προκαλέσῃ διατελῶν εἰς στιγμὰς θλίψεως· διότι τὸ «Ἐλιξίριον τῆς Νεότητος» παρὰ τὴν φαρσοειδῆ του ὑφὴν εἶνε ἀληθινὴ τραγωδία διὰ τὸν παρακολουθοῦντα τὴν ὀλοὴν οἰκτροτέραν σωματικὴν κατάπτωσιν τοῦ νομίζοντος ὅτι ἀναγεννᾶται· διότι κυρίως καὶ παρ' ὅλα ταῦτα εἶνε κωμῳδία, ἀπὸ τὴν δοκιμωτάτην ἐκείνην ἢ ὁποῖα ὡς γνωστὸν castigat ridendo mores καὶ ἢ ὁποῖα δὲν πολυαρέσει εἰς τὸ φαρσομανὲς κοινόν· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου κωμῳδία κατὰ τὴν ὁποῖαν διαπλάσσεται πλέον ἢ ἀριστοτεχνικῶς ὁ τύπος τοῦ Θεοδωρῆ Ἀμάραντου, καὶ ἢ ὁποῖα ἐν τούτοις ἐμπλέκεται οὐχ ἥττον εἰς τὸ δίκτυον τῆς φάρσας, καὶ ὁσφδήποτε πνεῦμα καὶ ἂν εἶνε ἐγκατεσπαρμένον εἰς αὐτήν, δὲν εἶνε δυνα-

τὸν ν' ἀρέσῃ εἰς τὸν χειροκροτήσαντα τὸν Παῦλόν Νιρβάναν εἰς τὰ μέγρι τοῦδε ἔργα του. Θέλετε ἤδη τὴν ὑπόθεσιν; Ἴδου αὕτη ὡς τὴν ἐξέθεσεν ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς πρὸς τὴν «Ἐστίαν».

«Ἡ ἐποχὴ μας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου. Ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἡ νέα μαγεία καὶ ἡ δίψα τῶν μεγάλων καὶ ἀνεφίκτων ἀγαθῶν, ἡ δίψα τοῦ θαύματος, φλογίζει ὅλα τὰ στήθη. Ἐνας ἐπαρχιώτης γερογυναϊκᾶς καὶ τοκογλύφος ὄνειρεύεται τὸ ὠραῖον ὄνειρον. Κανένας Μεριστοφελῆς δὲν ἐμφανίζεται ἐμπρὸς του διὰ τὰ τοῦ προσφέρει τὴν νεότητα. Ἐμφανίζεται ὁμως ὁ ἀνεψιὸς του, ἰατρὸς σπουδάζων δι' ἐξόδων του στὸ Παρίσι, καὶ ὁ ὁποῖος τοῦ παρουσιάζει τὴν ὀπτασίαν τῆς νεότητος, μαζὶ μὲ μίαν ἐρωμένην του, τὴν Κλεό, τὴν ὁποίαν παριστάνει ὡς κόρην πλουσίου Γάλλου στρατηγοῦ καὶ νόμιμον γυναῖκα του.

Ὁ Θεοδωρῆς Ἀμάραντος, περιφρονῶν πλέον τὸν ἐπαρχιώτην ἰατρὸν του Μπενοκλάδην πού τὸν «ἐπορεύετο μὲ τὶς βεντουῖζες καὶ τὰ μπλάστρια» ἀκολουθεῖ τὴν νέαν ἐπιστήμην εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου πρόκειται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν θαυματουργὸν θεραπείαν καὶ ν' ἀνακτήσῃ τὴν χαμένην νεότητα.

Εἰς τὰς Ἀθήνας γίνονται διάφορα πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ πληροφορηθῆτε ἀπὸ σκηνῆς. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ εἶνε ὅτι ὁ Θεοδωρῆς Ἀμάραντος — θεῖος Τεὸ πλέον εἰς τὸ σαλόνι τῶν Ἀθηνῶν — ἐρωτεύεται μίαν ὑποβολιμαίαν Μαργαρίταν, σαντέζαν καφωδεῖου, ἡ ὁποία τοῦ παρουσιάζεται ὡς ἀθῶα δεσποινίς καὶ κόρη τραπεζίτου. Ὁ ἔρωσ καὶ ἡ προῖκα αἰχμαλωτίζουν τὸν ἀνηβάσκοντα Φάουστ. Τὸ συνοικέσιον μελετᾶται σοβαρά. Ἀλλὰ καὶ ὁ φοβερός ἀνεψιός, ὁ ὁποῖος ἔγεινε τώρα καὶ ὑψηγῆς, δυνάμει μιᾶς μελέτης του «Περὶ τῆς τρίτης ὀδοντοφυΐας», διοργανώνει ἕνα πλούσιον γάμον διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ἐχει μπλέξει στὰ δίχτυα του κάποιαν πλουσίαν χήραν. Τὰ σχέδιά του ὁμως ἀποκαλύπτονται εἰς τὴν ἐρωμένην του τὴν Κλεό, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόσχειται ἐπίσης γάμον, καὶ αὕτη ἔξαλλος ἀποκαλύπτει εἰς τὸν σεβαστὸν θεῖον τὴν φοβεράν πλεκτάνην, τῆς ὁποίας ἔπεσε θῦμα.

Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμὴν φθάνει ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, ἀνύποπτος ἀπὸ τῶν συμβαινόντων, ὁ ἰατρὸς Μπενοκλάδης, ἄγγελος ἄλλων δεινῶν. Ἡ ψυχοκόρη τοῦ Ἀμάραντου, ἡ Κατίνα, ἡ ὁποία ἀποβλέπουσα εἰς γενναίαν κληρονομίαν, ἐφαιδρυνεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τὰς μελαγχολικὰς γεροντικὰς στιγμὰς τοῦ Ἀμάραντου, ἐσήκωσεν ὅλα τὰ ἀμανάτια τοῦ τοκογλύφου καὶ ἠκολούθησε τὸν ἐκλεκτὸν τῆς καρδίας της, ἕνα σφριγηλὸν χωροφύλακα.

— Δὲν ὑπάρχει Θεός, Μπενοκλάδη μου! συμπεραίνει ὁ Ἀμάραντος.

Καί, ἐν ᾧ ἡ Ἀστυνομία ἀπάγει τοὺς ἀπατεῶνας εἰς τὰς Κεντρικὰς Ἐνωμοτίας, ὁ Ἀμάραντος ἐναγκαλίζεται τὸν Μπενοκλάδην καί, ἀντὶ τοῦ περιφήμου ἐλιξίριου, ζητεῖ λίγες κούφιες βεντουῖζες κ' ἕνα μπλάστρι στὴ μέση!»

Τὸ ἔργον ἐπαίχθη ἐν τῷ συνόλω μᾶλλον ἀμελέτητον. Μολαταῦτα ὁ κ. Λεπενιώτης ἐπαιξεν ἀριστοτεχνικῶς, προσδώσας μίαν ἰδιαιτέραν ὅλως ἀπαλότητα, ἐλαφρότητα καὶ εὐγένειαν εἰς τὸν ρόλον τοῦ ἐπαρχιώτου τοκογλύφου καὶ φιλογύνου, ἀλλὰ καὶ συντελέσας οὕτω καὶ αὐτὸς ἀκόμη περισσότερον εἰς τὸ νὰ κλίνη ἢ πλάστιγξ τῆς ἐντυπώσεως ἀπὸ τῆς Φάρσας εἰς τὴν μὴ Φάρσαν...